

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (пети състав)

5 март 2015 година *

„Обжалване — Конкуренция — Картели — Пазар на хлоропренов каучук —
Правоприемство между производители — Отговорност за неправомерното поведение —
Глоби — Повторност на нарушението — Правомощие за пълен съдебен контрол“

По съединени дела C-93/13 P и C-123/13 P

с предмет две жалби на основание член 56 от Статута на Съда на Европейския съюз, подадени
съответно на 25 февруари 2013 г. и на 12 март 2013 г.,

Европейска комисия, за която се явяват V. Di Bucci, G. Conte и R. Striani, в качеството на
представители, със съдебен адрес в Люксембург,

жалбоподател,

като другите страни в производството са:

Versalis SpA, по-рано Polimeri Europa SpA, установено в Бриндизи (Италия),

Eni SpA, установено в Рим (Италия),

представявани от M. Siragusa, G. M. Roberti, F. Moretti, I. Perego, F. Cannizzaro, A. Bardanzellu,
D. Durante, и V. Larocchia, avvocati,

жалбоподатели в първоинстанционното производство,

и

Versalis SpA, по-рано Polimeri Europa SpA,

Eni SpA,

представявани от M. Siragusa, G. M. Roberti, F. Moretti, I. Perego, F. Cannizzaro, A. Bardanzellu,
D. Durante, и V. Larocchia, avvocati,

жалбоподатели,

като другата страна в производството е:

* Език на производството: италиански.

Европейска комисия, за която се явяват V. Di Bucci, G. Conte и R. Striani, в качеството на представители, със съдебен адрес в Люксембург,

ответник в първоинстанционното производство,

СЪДЪТ (пети състав),

състоящ се от: T. von Danwitz, председател на състава, C. Vajda, A. Rosas (докладчик), E. Juhász и D. Šváby, съдии,

генерален адвокат: P. Cruz Villalón,

секретар: L. Carrasco Marco, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 27 февруари 2014 г.,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 17 юли 2014 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 С жалбите си до Съда Европейската комисия по дело C-93/13 P, съответно Versalis SpA (наричано по-нататък „Versalis“) и Eni SpA (наричано по-нататък „Eni“) по дело C-123/13 P искат отмяна на решението, постановено от Общия съд на Европейския съюз на 13 декември 2012 г. (Versalis и Eni/Комисия, T-103/08, EU:T:2012:686, наричано по-нататък „обжалваното съдебно решение“) по общата жалба на Versalis и Eni, с която същите искат да се отмени Решение C(2007) 5910 окончателен на Комисията от 5 декември 2007 г. относно производство по член 81 [ЕО] и член 53 от Споразумението за ЕИП (дело COMP/38629 — Хлоропренов каучук), наричано по-нататък „спорното решение“), а субсидиарно — да се отмени или намали глобата, наложената им с това решение при условията на солидарност.
- 2 С жалбата си до Съда Комисията иска отмяна на обжалваното съдебно решение, доколкото с него Общият съд намалява на 106 200 000 EUR размера на глобата, наложена на Versalis и Eni със спорното решение. С жалбата си до Съда Versalis и Eni искат отмяна на същото съдебно решение, доколкото се него Общият съд отхвърля първоинстанционната им жалба.

Обстоятелства, предхождащи спора, и спорното решение

Съответните субекти

- 3 Eni е крайното дружество майка в едноименната група, което влиза на пазара на хлоропренов каучук („chloroprene rubber“, наричан по-нататък „CR“) в края на 1992 г. с придобиването на свързаната със CR дейност на групата Rhône-Poulenc, в която дейност е било специализирано дружество на тази група, наречено „Distugil“. В периода от 13 май 1993 г. до 31 октомври 1997 г. дружеството, отговарящо за свързаната със CR дейност (наричана по-нататък „дейността CR“) в рамките на групата Eni, е EniChem Elastomeri Srl (наричано по-нататък „EniChem Elastomeri“), изцяло притежавано от EniChem SpA (наричано по-нататък „EniChem“), в което пък Eni отчасти пряко, отчасти косвено притежава между 99,93 % и 99,97 % от капитала. На 1 ноември 1997 г. EniChem Elastomeri се влива в EniChem. Последното поема дейностите, извършвани по-рано от

EniChem Elastomeri, което престава да съществува като отделен правен субект. На 1 януари 2002 г. EniChem прехвърля дейността си CR на изцяло притежаваното от него дъщерно дружество, Polimeri Europa SpA (наричано по-нататък „Polimeri Europa“). На 21 октомври 2002 г. Eni придобива пълния пряк контрол върху Polimeri Europa. На 30 април 2003 г. EniChem променя дружественото си наименование на „[*поверително*]“. През април 2012 г. Polimeri Europa променя дружественото си наименование и понастоящем се нарича „Versalis“.

Производството пред Комисията

- 4 На 18 декември 2002 г. Bayer AG (наричано по-нататък „Bayer“) уведомява Комисията на Европейските общности за наличието на картел на пазара на CR и изразява желание да сътрудничи с нея при условията, предвидени в нейното Известие относно освобождаването от глоби и намаляването на техния размер по делата за картели (ОВ С 45, 2002 г., стр. 3, наричано по-нататък „Известието относно сътрудничеството от 2002 г.“). С решение от 27 януари 2003 г. Комисията условно освобождава Bayer от глоби.
- 5 Вследствие на дадените от Bayer сведения Комисията извършва внезапни проверки в помещенията на Dow Deutschland Inc на 27 март 2003 г. и в помещенията на Denka Chemicals GmbH (наричано по-нататък „Denka Chemicals“) — на 9 юли 2003 г.
- 6 На 15 юли 2003 г. Tosoh Corp. и Tosoh Europe BV (наричани по-нататък „Tosoh Europe“) и на 21 ноември 2003 г. DuPont Dow Elastomers LLC (наричано по-нататък „DDE“), съвместно предприятие, притежавано поравно от EI DuPont de Nemours and Company (наричано по-нататък „EI DuPont“) и The Dow Chemicals Company (наричано по-нататък „Dow“), подават заявления за освобождаване от глоби или намаляване на техния размер на основание на Известието относно сътрудничеството от 2002 г.
- 7 През март 2005 г., на основание член 18 от Регламент (ЕО) № 1/2003 на Съвета от 16 декември 2002 година относно изпълнението на правилата за конкуренция, предвидени в членове 81 [ЕО] и 82 [ЕО] (ОВ L 1, 2003 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 1, стр. 167), Комисията изпраща на предприятията, адресати на спорното решение, първите искания за предаване на информация.
- 8 След като получават първото искане за предаване на информация, [*поверително*], по-рано EniChem, и Polimeri Europa, понастоящем Versalis, подават на 15 април 2005 г. заявления за освобождаване от глоби или за намаляване на техния размер. През май 2005 г. и ноември 2006 г. [*поверително*] прави във връзка със заявлението си допълнителни изявления пред Комисията.
- 9 С писма от 7 март 2007 г. Комисията уведомява Tosoh Corp., Tosoh Europe и DDE за междинното си заключение, че предоставените от тях доказателства имат значителна добавена стойност по смисъла на точка 22 от Известието относно сътрудничеството от 2002 г., и съответно за намерението си да намали размера на глобата, която иначе би наложила, с процент в единия от диапазоните по точка 23, буква б), първа алинея от това известие, а именно между 30 % и 50 % за Tosoh Corp. и Tosoh Europe и между 20 % и 30 % за DDE. С писма от същия ден [*поверително*], по-рано EniChem, и Polimeri Europa, понастоящем Versalis, са уведомени, че заявленията им не отговарят на условията в точка 8, букви а) и б) от посоченото известие и че в приложение на точки 15 и 17 от същото те няма да получат условно освобождаване от глоби.
- 10 На 13 март 2007 г. Комисията започва административно производство и приема изложение на възраженията във връзка с нарушение на член 81 ЕО и на член 53 от Споразумението за Европейското икономическо пространство от 2 май 1992 г. (ОВ L 1, 1994 г., стр. 3; Специално

издание на български език, 2007 г., глава 11, том 53 стр. 3, наричано по-нататък „Споразумението за ЕИП“), като изпраща това възражение на дванадесет дружества, сред които Eni, Polimeri Europa, понастоящем Versalis, и [поверително], по-рано EniChem). Всички получатели на изложението на възраженията представят в отговор писмени коментари на Комисията и на заседание на 21 юни 2007 г. упражняват правото си да бъдат изслушани.

Спорното решение

- 11 На 5 декември 2007 г. Комисията приема спорното решение. Това решение е връчено на Eni на 10 декември 2007 г., а на Polimeri Europa, понастоящем Versalis — на 11 декември 2007 г. Резюме на спорното решение, изменено с Решение C(2008) 2974 окончателен на Комисията от 23 юни 2008 г., е публикувано в *Официален вестник на Европейския съюз* на 3 октомври 2008 г. (ОВ С 251, стр. 11). Адресати на последното решение са само EI DuPont, DuPont Performance Elastomers SA, DuPont Performance Elastomers LLC и Dow.
- 12 От спорното решение е видно, че в периода 1993—2002 г. няколко производители на CR, адресати на спорното решение, са участвали в едно-единствено продължено нарушение на член 81 ЕО и на член 53 от Споразумението за ЕИП, което обхваща цялата територия на Европейското икономическо пространство (ЕИП) и се изразява в споразумения и съгласувани практики, свързани с разпределяне и стабилизиране на пазара, пазарните дялове и квотите за продажба на CR, с координиране и изпълнение на няколко ценови покачвания, с договаряне на минимални цени, с разпределяне на клиенти и с обмен на поверителна информация за конкурентите. Тези производители са се срещали редовно, няколко пъти в годината, на многостранни и двустранни срещи.
- 13 Членове 1—3 от спорното решение, изменено с Решение C(2008) 2974 окончателен, гласят:

„Член 1

Следните предприятия са нарушили член 81 [ЕО], а считано от 1 януари 1994 г. и член 53 от Споразумението за ЕИП, като са участвали в посочените периоди в едно-единствено и непрекъснато споразумение и в съгласувани практики в сектора на [CR]:

- а) Bayer [...]: от 13 май 1993 г. до 13 май 2002 г.;
- б) [EI DuPont]: от 13 май 1993 г. до 13 май 2002 г.; DuPont Performance Elastomers SA, DuPont Performance Elastomers LLC и [Dow]: от 1 април 1996 г. до 13 май 2002 г.;
- в) Denki Kagaku Kogyo KK [(наричано по-нататък „Denki Kagaku Kogyo“)] и Denka Chemicals [...]: от 13 май 1993 г. до 13 май 2002 г.;
- г) Eni [...] и Polimeri Europa [понастоящем Versalis]: от 13 май 1993 г. до 13 май 2002 г.;
- д) Tosoh [Corp.] и Tosoh Europe [...]: от 13 май 1993 г. до 13 май 2002 г.

Член 2

За нарушенията, посочени в член 1, се налагат следните глоби:

- а) Bayer [...]: 0 [EUR];
- б) [EI DuPont]: 59 250 000 [EUR]; [от които] платими солидарно с

- i) DuPont Performance Elastomers SA: 44 250 000 [EUR] и
- ii) DuPont Performance Elastomers LLC: 44 250 000 [EUR] и
- iii) [Dow]: 44 250 000 [EUR];
- в) Denki Kagaku Kogyo [...] и Denka Chemicals [...], при условията на солидарност: 47 000 000 [EUR];
- г) Eni [...] и Polimeri Europa [понастоящем Versalis], при условията на солидарност: 132 160 000 [EUR];
- д) Tosoh [Corp.] и Tosoh Europe [...], при условията на солидарност: 4 800 000 [EUR];
- е) [Dow]: 4 425 000 [EUR].
- [...]

Член 3

Упоменатите по-горе предприятия трябва незабавно да прекратят посочените в член 1 нарушения, в случай че все още не са направили това.

Те трябва да се въздържат занапред от всяко действие или поведение, описано в член 1, и от всяко действие или поведение със същата или подобна цел или резултат“ [неофициален превод].

- 14 За да определи основния размер на глобите, Комисията използва приетите от нея Насоки относно метода за определяне на глобите, налагани по силата на член 23, параграф 2, буква а) от Регламент № 1/2003 (ОВ С 210, 2006 г., стр. 2; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 4, стр. 264, наричани по нататък „Насоките от 2006 г.“). Тя взема предвид известен дял от стойността на продажбите на CR, които всяко предприятие нарушител е извършило в рамките на ЕИП през календарната 2001 година, последната пълна година на участие в нарушението, и умножава този дял по броя на годините на нарушението.
- 15 За да определи този дял, Комисията приема, че поради самото си естество хоризонталните споразумения за подялба на пазари и определяне на цени са сред най-вредните ограничения на конкуренцията. В това отношение Комисията освен това смята, че общият пазарен дял на участващите в нарушението предприятия възлиза на 100 % в рамките на ЕИП и че това нарушение е световно в географски план и систематично.
- 16 Комисията решава, че дялът от стойността на продажбите на всяко предприятие нарушител, който трябва да се вземе предвид, за да се определи основният размер на глобата, е 21 %.
- 17 Поради това че EI DuPont, Bayer, Denki Kagaku Kogyo, Denka Chemicals, Eni и Polimeri Europa, понастоящем Versalis, както и Tosoh Corp. и Tosoh Europe (наричани общо „Tosoh“) са участвали в нарушението в продължение на девет години, а DuPont Performance Elastomers SA и DuPont Performance Elastomers LLC (наричани общо „DPE“), както и Dow — шест години и един месец, Комисията, на основание точка 24 от Насоките от 2006 г., умножава по 9 основния размер на глобите, определени в зависимост от стойността на продажбите на Eni и на Polimeri Europa, понастоящем Versalis, както и на EI DuPont, на Bayer, на Denki Kagaku Kogyo, на Denka Chemicals и на Tosoh, и по 6,5 — основния размер на глобите, определени в зависимост от стойността на продажбите на DPE и на Dow.

- 18 За да възпре съответните предприятия да встъпват в споразумение за подялба на пазара или в хоризонтални споразумения за определяне на цени, като разглежданите в случая, и като взема предвид в частност обстоятелствата, споменати в точка 15 от настоящото решение, Комисията включва, на основание точка 25 от Насоките от 2006 г., в основния размер на глобите допълнителна сума от 20 % от стойността на продажбите на всяко предприятие нарушител.
- 19 С оглед на горното основният размер на глобата на Eni и на Polimeri Europa, понастоящем Versalis, е определен на 59 милиона евро.
- 20 Що се отнася до коригирането на основния размер на глобите, от една страна, поради отегчаващи обстоятелства, основният размер на глобата на Eni и на Versalis е увеличен с 60 %, а основният размер на глобата на Bayer — с 50 %, тъй като тези предприятия са действали в условията на повторност. Комисията приема, че отегчаващото обстоятелство повторност е налице по отношение на Versalis и Eni поради участието на Anic SpA (наричано по-нататък „Anic“) в картел в сектора на полипропилен — нарушение, което тя е установила с Решение 86/398/ЕИО от 23 април 1986 година относно производството по член [81 ЕО] (IV/31.149 — Полипропилен) (ОВ L 230, стр. 1, наричано по-нататък „решението Полипропилен“), и поради участието на EniChem в картел в сектора на PVC — нарушение, което тя е установила с Решение 94/599/ЕО от 27 юли 1994 година относно производство по член [81 ЕО] (IV/31.865 — PVC) (ОВ L 239, стр. 14, наричано по-нататък „решението PVC II“). Повторността като отегчаващо отговорността на Bayer обстоятелство е отчетена само поради едно нарушение, извършено преди спорното решение.
- 21 От друга страна, основните размери на глобите изобщо не са намалени на основание на смекчаващи обстоятелства по смисъла на точка 29 от Насоките от 2006 г., тъй като Комисията отхвърля всички представени в тази връзка заявления за намаляване на глобите.
- 22 Комисията освен това прилага по отношение на основния размер на глобата на някои предприятия, адресати на спорното решение, специално увеличение, за да е съответната глоба достатъчно възпираща, като държи сметка за особено големия оборот на тези предприятия от стоки и услуги, които не са обхванати от нарушението. Основният размер на глобата за Polimeri Europa, понастоящем Versalis, и за Eni е умножен по 1,4, а основният размер на глобата за Dow — по 1,1.
- 23 Следователно основният размер на глобата за Eni и за Polimeri Europa, понастоящем Versalis, е увеличен до 132,16 милиона евро.
- 24 Що се отнася до прилагането на Известието относно сътрудничеството от 2002 г., Комисията намалява основния размер на глобата за Bayer със 100 %, на глобата за Tosoh — с 50 % и на глобата за EI DuPont, за DPE и за Dow — с 25 %. Комисията отхвърля заявленията за намаляване на основния размер, подадени на основание на това известие от [поверително], по-рано EniChem, и от Polimeri Europa, понастоящем Versalis.
- 25 Размерът на глобата, наложена на Eni и на Polimeri Europa, понастоящем Versalis, е определен на 132,16 милиона евро — сума, която тези дружества следва да заплатят солидарно.

Обжалваното съдебно решение

- 26 С жалба, подадена в секретариата на Общия съд на 20 февруари 2008 г., Polimeri Europa, понастоящем Versalis, и Eni искат да се отмени спорното решение, а субсидиарно — да се отмени или намали глобата, наложената им с това решение при условията на солидарност.

- 27 Пред Общия съд Versalis и Eni изтъкват единадесет основания за обжалване, от които шест са насочени към отмяната на спорното решение и се свеждат, първо, до твърдение за нарушение на член 81 ЕО и немотивираност на спорното решение, що се отнася до отговорността на Eni за нарушението, второ, до твърдение за нарушение на правото на защита, доколкото спорното решение е в противоречие с писмото за прекратяване на производството по отношение на [поверително], по-рано EniChem, трето, до твърдение за нарушение на член 81 ЕО и немотивираност на спорното решение, що се отнася до отговорността на Polimeri Europa, понастоящем Versalis, за нарушението, четвърто, до твърдение за немотивираност на спорното решение, противоречивост на мотивите, липса на разследване и нарушение на член 81 ЕО, що се отнася до преценката от страна на Комисията на фактите и доказателствата, в частност досежно участието на [поверително], по-рано EniChem, и на Polimeri Europa, понастоящем Versalis, в срещите, проведени през 1993 г. и 2002 г., пето, до твърдение за немотивираност на спорното решение, противоречивост на мотивите, липса на разследване и нарушение на член 81 ЕО, доколкото нарушението е квалифицирано като едно-единствено продължено нарушение, и шесто, до твърдение за немотивираност на спорното решение и липса на разследване, що се отнася до изчисляването на продължителността на нарушението.
- 28 Останалите пет основания са насочени към отмяна или намаляване на размера на глобата и се свеждат, първо, до твърдение за неправилно определяне на основния размер на глобата, второ, до твърдение за нарушение на принципа на пропорционалност и немотивираност на спорното решение, що се отнася до коригирането на основния размер на глобата поради повторността на нарушението, поради смекчаващите обстоятелства и поради необходимостта от възпиращо действие, трето, до твърдение за неправилно определяне на 10-процентния таван от оборота, четвърто, до това, че не е отчетено сътрудничеството, за което не се прилага Известието относно сътрудничеството от 2002 г., и пето, до това, че размерът на глобата не е намален съгласно това известие.
- 29 Общият съд потвърждава спорното решение като законосъобразно, освен — видно от точки 287 и 386 от обжалваното съдебно решение — в частта, в която се отчита отегчаващото обстоятелство повторност на нарушението, и в частта относно използвания с възпираща цел коефициент, с който е умножен основният размер на глобата. Като счита, че отегчаващото обстоятелство повторност на нарушението не е налице по отношение на Eni, а само по отношение на Versalis, Общият съд намалява от 60 на 50 процента, с който поради това обстоятелство е увеличен посоченият размер. Той също така намалява въпросния коефициент от 1,4 на 1,2. Поради това Общият съд намалява размера на глобата, наложена при условията на солидарност на Polimeri Europa, понастоящем Versalis, и на Eni, от 132,16 милиона евро на 106,2 милиона евро.

Искания на страните

По дело C-93/13 P

- 30 Комисията иска от Съда:
- да отмени обжалваното съдебно решение в частта, в която се намалява на 106 200 000 EUR глобата, наложена на Versalis и на Eni със спорното решение,
 - да отхвърли изцяло подадената до Общия съд жалба за отмяна,
 - да осъди Versalis и Eni да заплатят съдебните разноски по производствата пред двете инстанции.

31 Versalis и Eni искат от Съда:

- да отхвърли изцяло жалбата на Комисията,
- да осъди Комисията да заплати съдебните разноски.

По дело C-123/13 P

32 Versalis и Eni искат от Съда:

- да отмени изцяло или отчасти обжалваното съдебно решение, доколкото с него се отхвърля първоинстанционната им жалба и вследствие на това:
 - да отмени изцяло или отчасти спорното решение,
 - и/или да отмени, или поне да намали, наложената им с това решение глоба,
- при условията на евентуалност да отмени изцяло или отчасти обжалваното съдебно решение, доколкото с него се отхвърля първоинстанционната им жалба, и да върне делото за ново разглеждане от Общия съд, който да се произнесе по същество с оглед на указанията, предоставени му от Съда,
- да осъди Комисията да заплати съдебните разноски по производствата пред двете инстанции.

33 Комисията иска от Съда:

- да отхвърли жалбата,
- да осъди Versalis и Eni да заплатят съдебните разноски.

34 С акт на председателя на Съда от 21 януари 2014 г. дела C-93/13 P и C-123/13 P са съединени за целите на писмената и устната фаза на производство и на съдебното решение.

По жалбите пред Съда

35 Основанията ще бъдат изложени, като се следва редът на оспорените точки от решението на Общия съд.

По първото основание в жалбата по дело C-123/13 P

Доводи на страните

36 По първото основание относно точки 53—78 от обжалваното съдебно решение, Versalis и Eni изтъкват, че като е приел, че дружеството майка, Eni, носи отговорност за нарушението, за което се твърди, че е извършено от дружествата, които то контролира в сектора на CR, Общият съд се е отклонил, в нарушение на член 81 ЕО, от релевантната практика на Съда и от задълженията си за мотивиране, които има във връзка с преценката на доказателствата, представени, за да се обори презумпцията за действително упражняване на решаващо влияние,

като по този начин е нарушил и основните принципи на законност, на лична отговорност в областта на картелите, на презумпцията за невинност и на правото на защита, както и този за ограничената отговорност на дружествата.

- 37 Versalis и Eni припомнят известен брой обстоятелства, които са посочили на Общия съд, и в частност това, че Eni не е участвало в разглежданото нарушение, доколкото никога не е извършвало дейност в химическата промишленост, и по-конкретно в сектора на CR, че нито един от членовете на ръководните му органи не е съвместявал функции на член на органите на дъщерните му дружества, че всяко от последните си има собствен процес на вземане на решения, че освен това няма информационен поток („reporting lines“) от тези дъщерни дружества към дружеството им майка и че Eni просто е изпълнявало обичайната роля на финансов холдинг спрямо дъщерните си дружества, действащи в сектор, който е по-маловажен от този, в който то извършва главните си дейности, и при всички положения е различен от последния.
- 38 Versalis и Eni поддържат, че съдебното решение е опорочено, тъй като изпадайки в непоследователност и без каквито и да било релевантни мотиви Общият съд е счел за напълно лишена от значение тази съвкупност от обективно установени обстоятелства, годни, съгласно практиката на Съда, да докажат, че Eni всъщност не е упражнявало решаващо влияние върху дъщерните си дружества. На практика този извод на Общия съд означавал презумпцията за действително упражняване на решаващо влияние да се възприеме за необорима, в разрез с принципите, прогласени в решение Akzo Nobel и др./Комисия (C-97/08 P, EU:C:2009:536), и в нарушение на принципа на личната отговорност и на индивидуализиране на наказанията, както и на презумпцията за невинност и на правото на защита.
- 39 Като се позовава на решение Eni/Комисия (C-508/11 P, EU:C:2013:289), в което Съдът се произнася по сходно основание, свързано със същите субекти, Комисията счита, че твърденията по първото основание са явно неоснователни.

Съображения на Съда

- 40 Първото основание в жалбата на Versalis и Eni до Съда е свързано с прилагането спрямо Eni на презумпцията за решаващо влияние на дружествата майки върху дъщерните им дружества, участващи в нарушения на правилата на Съюза в областта на конкуренцията. Както Съдът припомня в точка 46 от решение Eni/Комисия (EU:C:2013:289), на което се позовава Комисията, съгласно постоянната съдебна практика за целите на прилагането на член 81 ЕО дружество майка може да носи отговорност за поведението на свое дъщерно дружество в частност когато, макар да има отделна правосубектност, това дъщерно дружество не определя самостоятелно пазарното си поведение, а по същество изпълнява указанията, които му дава дружеството майка, по-конкретно с оглед на икономическите, организационните и юридическите връзки между тези два правни субекта. Всъщност в такъв случай, като се има предвид, че дружеството майка и неговото дъщерно дружество са част от една и съща стопанска единица и по този начин представляват едно предприятие по смисъла на член 81 ЕО, Комисията може да адресира до дружеството майка решение за налагане на глоби, без да е необходимо да доказва личното участие на последното в нарушението.
- 41 Отново съгласно установената практика на Съда в особения случай, когато дружество майка притежава изцяло или почти изцяло капитала на свое дъщерно дружество, което е извършило нарушение на правилата на конкуренция на Съюза, съществува оборима презумпция, че дружеството майка действително упражнява решаващо влияние върху дъщерното си дружество (решение Eni/Комисия, EU:C:2013:289, т. 47).

- 42 При тези условия е достатъчно Комисията да докаже, че целият капитал на дадено дъщерно дружество е притежание на дружеството майка, за да приеме, че презумираният факт е налице. След това Комисията ще може да приеме дружеството майка за солидарно отговорно за плащането на наложената на неговото дъщерно дружество глоба, освен ако дружеството майка, в чиято тежест е да обори тази презумпция, не представи достатъчно доказателства, че дъщерното му дружество има самостоятелно поведение на пазара (вж. решения Akzo Nobel и др./Комисия, EU:C:2009:536, т. 61 и Elf Aquitaine/Комисия, C-521/09 P, EU:C:2011:620, т. 57).
- 43 Освен това в особения случай, когато холдингово дружество притежава целия или почти целия капитал на междинно дружество, което на свой ред притежава целия или почти целия капитал на дъщерно дружество от неговата група, извършило нарушение на правилата за конкуренция на Съюза, също е налице оборима презумпция, че това холдингово дружество упражнява решаващо влияние върху поведението на междинното дружество, а непряко — посредством последното — и върху поведението на посоченото дъщерно дружество (вж. в този смисъл решение Eni/Комисия, EU:C:2013:289, т. 48 и 49 и цитираната съдебна практика).
- 44 В случая, както констатира Общият съд в точка 63 от обжалваното съдебно решение, безспорно е, че в целия период на разглежданото нарушение Eni е притежавало отчасти пряко, отчасти косвено от 99,93 % до 100 % от капитала на дружествата, отговарящи в неговата група за дейността CR, а именно последователно EniChem Elastomeri, EniChem и Polimeri Europa, понастоящем Versalis. Следователно презумпцията, посочена в точки 41 и 43 от настоящото решение, е приложима за Eni.
- 45 Що се отнася до обстоятелствата, посочени от Versalis и Eni, следва да се приеме, че Общият съд ги е разгледал в точки 66—72 от обжалваното съдебно решение. Мотивите на това решение не оставят място за никакво съмнение, що се отнася до съображенията, на които Общият съд е основал в това отношение решението си, и позволяват на Съда да извърши контрол. Следователно в това отношение обжалваното съдебно решение изобщо не е опорочено от липса на мотиви. Ето защо Общият съд не е допуснал грешка при прилагане на правото, като е заключил в точка 73 от обжалваното съдебно решение, че Versalis и Eni не са успели да оборят презумпцията за решаващо влияние на Eni върху дъщерните ѝ дружества EniChem Elastomeri, EniChem и Polimeri Europa, понастоящем Versalis, тъй като не са представили достатъчно доказателства, че тези дъщерни дружества имат самостоятелно поведение на разглеждания пазар.
- 46 Противно на поддържаното от Versalis и Eni, този извод на Общия съд не означава, че презумпцията за действително упражняване на решаващо влияние следва да се счита за необорима. Всъщност обстоятелството, че е трудно да се приведат доказателствата, необходими да се обори дадена презумпция, не означава само по себе си, че тя фактически е необорима, най-вече когато субектите, спрямо които действа тази презумпция, са в най-добра позиция за да търсят такива доказателства в собствената си сфера на дейност (вж. решение Elf Aquitaine/Комисия, EU:C:2011:620, т. 70).
- 47 Поради това не може да бъде уважено и оплакването, че като е приел тази презумпция за необорима, Общият съд е нарушил принципа на личната отговорност и на индивидуализиране на наказанията, както и презумпцията за невинност и правото на защита.
- 48 Ето защо твърденията по първото основание на подадената от Versalis и Eni жалба до Съда следва да бъдат отхвърлени като неоснователни.

По второто основание в жалбата по дело C-123/13 P

Доводи на страните

- 49 По второто основание относно точки 94, 95 и 97 от обжалваното съдебно решение Versalis и Eni твърдят нарушение на принципа на личната отговорност, като упрекват Общия съд, че е приложил неправилно релевантната практика на Съда, констатирайки отговорност на Versalis за нарушението, извършено от [*поверително*], по-рано EniChem, както и че не е мотивирал достатъчно отказа си да уважи доводите им.
- 50 Като се позовават на решения ETI и др. (C-280/06, EU:C:2007:775) и ThyssenKrupp Nirosta/Комисия (C-352/09 P, EU:C:2011:191), Versalis и Eni поддържат главно, че Съдът допуска възможност за отклонение от принципа на личната отговорност само по изключение и при точно определени условия, които в случая не са изпълнени. В това отношение те отбелязват, че [*поверително*], по-рано EniChem, не е преставало да съществува икономически и юридически. Те твърдят и непълнота на мотивите на обжалваното съдебно решение.
- 51 Комисията припомня, че констатираният в точка 95 от обжалваното съдебно решение риск [*поверително*], по-рано EniChem, да се превърне в „празна черупка“, е фактически извод, който не подлежи на проверка от страна на Съда. Тя допълва, че при всички положения Съдът не е приел, че дружеството приобретател носи отговорност само в случаите, когато дружеството прехвърлител е преустановило всякаква икономическа дейност. Съгласно практиката на Съда, произтичаща от решения Aalborg Portland и др./Комисия (C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P и C-219/00 P, EU:C:2004:6) и ETI и др. (EU:C:2007:775), за целите на отговорността на дружеството приобретател определящо е само наличието на „структурна връзка“ между това дружество и дружеството прехвърлител, спадащи към една и съща група.

Съображения на Съда

- 52 Второто основание, изтъкнато от Versalis и Eni по дело C-123/13 P, е свързано с правоприемството между предприятия. Както Съдът припомня в точка 51 от решение Versalis/Комисия (C-511/11 P, EU:C:2013:386), постоянна практика е, че правото на Съюза в областта на конкуренцията се отнася до дейността на предприятията и че понятието за предприятие обхваща всеки субект, който извършва икономическа дейност, независимо от правния статут и начина му на финансиране. Когато такъв субект нарушава правилата на конкуренция, съгласно принципа на личната отговорност същият следва да отговаря за това нарушение.
- 53 Съдът вече е постановил, че когато два субекта съставляват един и същи стопански субект, обстоятелството, че субектът, който е извършил нарушението, продължава да съществува, само по себе си не е пречка за санкциониране на субекта, на който той е прехвърлил икономическата си дейност. По-конкретно, подобно налагане на санкция е допустимо, когато тези субекти са били под контрола на едно и също лице и предвид тесните връзки, които ги обединяват както в икономически, така и в организационен план, са изпълнявали по същество едни и същи търговски указания (вж. решения ETI и др., EU:C:2007:775, т. 48 и 49 и цитираната съдебна практика и Versalis/Комисия, EU:C:2013:386, т. 52).
- 54 В точки 91 и 92 от обжалваното съдебно решение Общият съд припомня връзките, съществуващи между дружествата, които последователно отговарят за дейността CR в рамките на групата, и обстоятелството, че Eni, като дружество майка, пряко или косвено притежава повече от 99,9 % от капитала на всички тези дружества. Предвид това той правилно заключава в

точка 93 от обжалваното съдебно решение, че съществува икономическа приемственост между участващото в картела дружество прехвърлител, а именно EniChem, понастоящем [*поверително*], и дружеството приобретател, а именно Polimeri Europa, понастоящем Versalis.

- 55 Общият съд освен това приема в точка 95 от обжалваното съдебно решение, че съществува опасност от това първоначалният извършител на дейността CR в рамките на групата Eni, в случая EniChem, понастоящем [*поверително*], да се превърне в „празна черупка“ вследствие на вътрешните преобразувания в посочената група и санкцията, наложена му съгласно картелното право, да не постигне никакъв ефект. Става въпрос за фактически извод, който не подлежи на проверка от страна на Съда в производство по обжалване на съдебни актове на Общия съд.
- 56 Предвид тези съображения Общият съд не е допуснал грешка при прилагане на правото, като в точка 98 от обжалваното съдебно решение е констатирал, че независимо от факта, че [*поверително*] продължава да съществува, Комисията има право да приеме, че за всички нарушения, извършени от EniChem, понастоящем [*поверително*], отговорност носи Polimeri Europa, понастоящем Versalis.
- 57 Тази констатация не може да се обори от факта, че в точка 144 от решение ThyssenKrupp Nirosta/Комисия (EU:C:2011:191) Съдът приема, че към хипотезата по точка 53 от настоящото решение спадат също и случаите, когато субектът, извършил нарушението, вече не съществува от правна или икономическа гледна точка, поради риска санкцията, наложена на предприятие, което вече не упражнява икономическа дейност, да бъде лишена от възпиращото си действие, тъй като по-специално от това решение не следва, че субект, който не е извършил дадено нарушение, може да носи отговорност за него само когато прилагането на санкция на дружеството, извършител на нарушението, би било лишено от възпиращо действие (вж. решение Versalis/Комисия, EU:C:2013:386, т. 55).
- 58 Всъщност съгласно установеното от Съда в решение ETI и др. (EU:C:2007:775), на което той изрично се позовава в точка 144 от решение ThyssenKrupp Nirosta/Комисия (EU:C:2011:191), Комисията може да приеме, че отговорност за дадено нарушение носи дружество, което не е негов извършител, в случаите, когато субектът, извършител на това нарушение, е продължил да съществува като икономически оператор на други пазари (вж. решение ETI и др., EU:C:2007:775, т. 45). Съдът основава тази си преценка на факта, че по време на нарушението съответните дружества са притежавани от един и същи публичноправен субект (вж. решения ETI и др., EU:C:2007:775, т. 50 и Versalis/Комисия, EU:C:2013:386, т. 56).
- 59 Следва също да се констатира, че за разлика от твърдяното от Versalis и Eni значението на решение ETI и др. (EU:C:2007:775) не е ограничено до случаите, когато съответните субекти са контролирани от един публичен орган. Всъщност в точка 44 от споменатото решение Съдът уточнява, че е без значение обстоятелството, че решението за прехвърлянето на дейността е взето не от частноправни субекти, а от законодателя с оглед на възможна приватизация. Съдът следователно приема, че евентуални съмнения относно възможността за нарушението да се подведе под отговорност субектът правоприменик биха могли да съществуват най-много в хипотезата на общ контрол, упражняван от публичен орган, след което опровергава тези съмнения. Никакво съмнение за наличието на такава отговорност не може да съществува обаче, когато, както в случая, контролът е упражняван от частноправно дружество (вж. решение Versalis/Комисия, EU:C:2013:386, т. 57).
- 60 С оглед на тези обстоятелства Общият съд следователно не е допуснал грешка при прилагане на правото, като е приел, че Комисията може да подведе Versalis под отговорност за всички разглеждани нарушения.

- 61 Що се отнася до твърдението за немотивираност, в точки 89—98 от обжалваното съдебно решение Общият съд подробно е изложил причините, поради които е приел за неоснователно изтъкнатото в първоинстанционното производство възражение срещу подвеждането на Versalis под отговорност за посочените нарушения. Мотивите на това решение не оставят място за никакво съмнение, що се отнася до съображенията, на които Общият съд е основал в това отношение решението си, и позволяват на Съда да извърши контрол. Следователно в това отношение обжалваното съдебно решение изобщо не е опорочено от липса на мотиви.
- 62 След като не се приема нито един от доводите, свързани с второто основание в жалбата на Eni и Versalis до Съда, твърденията по това основание трябва да се отхвърлят като неоснователни.

По третото основание в жалбата по дело C-123/13 P

Доводи на страните

- 63 С изтъкнатото в жалбата им до Съда трето основание Versalis и Eni се оплакват, че Общият съд неправилно и противоречиво е приложил изведения от съдебната практика принцип, че за освобождаване от отговорност за нарушението е нужно изрично разграничаване от картела, и е нарушил принципа *in dubio pro reo*, като в точка 173 от обжалваното съдебно решение е приел, че EniChem, понастоящем [*поверително*], е участвало в срещата от 12 юни или 13 юни 1993 г. във Флоренция, а в точка 183 от същото решение — че проведените през 2002 г. срещи, в които е участвало Polimeri Europa, понастоящем Versalis, са имали антиконкурентен характер. Освен това Общият съд изопачил доказателствата, като констатирал, по примера на Комисията, че двете срещи, състояли се през 2002 г., са били антиконкурентни по своя характер. Следователно, като приел, че EniChem и Polimeri Europa са участвали в картела през цялата му продължителност, тоест от май 1993 г. до май 2002 г., Общият съд не само направил погрешна преценка, но не осъществил и съдебен контрол по същество.
- 64 Комисията твърди, че с доводите си Versalis и Eni целят да оборят фактическите изводи на Общия съд, поради което твърденията по това основание трябва да бъдат отхвърлени като недопустими.

Съображения на Съда

- 65 Следва да се отбележи, че с посоченото основание Versalis и Eni възразяват срещу фактически констатации и преценки, които, освен в случай на изопачаване на доказателствата, не представляват правен въпрос, който като такъв да подлежи на контрол от Съда.
- 66 Що се отнася до оплакването за изопачаване на доказателствата, следва да се констатира, че Versalis и Eni не твърдят, че изопачаването им от Общия съд е очевидно.
- 67 Поради това твърденията по третото основание трябва да се приемат за недопустими.

По четвъртото основание в жалбата по дело C-123/13 P

Доводи на страните

- 68 По изложеното в жалбата им до Съда четвърто основание относно точка 239 и сл. от обжалваното съдебно решение, Versalis и Eni поддържат, че Общият съд е нарушил правото на Съюза, като не е посочил грешките, допуснати от Комисията при определянето на основния размер на глобата по смисъла на Насоките от 2006 г.

- 69 На първо място, те твърдят, че решението на Общия съд не е мотивирано, тъй като не отговаря на оплакванията, изложени в първоинстанционното производство. Освен това Общият съд нарушил принципите на пропорционалност и равно третиране, тъй като не преценил по същество, с оглед на сведенията до знанието му факти, дали Комисията е спазвала принципите на справедливост, пропорционалност и равно третиране, когато е определяла основния размер на глобата предвид тежестта на нарушението и допълнителния размер.
- 70 На второ място, Versalis и Eni упрекват Общия съд, че е нарушил принципите на пропорционалност и равно третиране, като не е отговорил на направеното от тях в съдебното заседание оплакване, че Комисията не е приложила точка 18 от Насоките от 2006 г.
- 71 На трето място, те упрекват Общия съд, че при изчисляването на основния размер на глобата не е взел предвид колко години е продължило нарушението, както това следва от обстоятелствата, изтъкнати във връзка с третото основание в жалбата по дело C-123/13 P.
- 72 Комисията най-напред поддържа, че четвъртото основание в жалбата по това дело е неясно и възпроизвежда доводите, изтъкнати пред първата инстанция. По-нататък, някои оплаквания на Versalis и Eni били свързани с преценка на фактите. Накрая, в първоинстанционното производство не било изтъкнато никакво конкретно основание във връзка с прилагането на точка 18 от Насоките от 2006 г. за изчисляването на глобите. Що се отнася до продължителността на нарушението, Комисията смята, че Общият съд не е допуснал никаква грешка.

Съображения на Съда

- 73 Както отбелязва генералният адвокат в точка 35 от заключението си, първото оплакване на Versalis и Eni е недопустимо, тъй като с него те не представят възражения срещу обжалваното съдебно решение, а препращат към доводите, които са изложили пред първата инстанция.
- 74 Второто оплакване също е недопустимо, тъй като Versalis и Eni не доказват, че пред Общия съд са изтъкнали основание, свързано с това, че Комисията не е приложила точка 18 от Насоките от 2006 г.
- 75 Третото оплакване, доколкото зависи от приемането на второто основание в жалбата по дело C-123/13 P, трябва да бъде отхвърлено.
- 76 Ето защо твърденията по изтъкнатото в жалбата по това дело четвърто основание трябва да бъдат приети отчасти за недопустими и отчасти за неоснователни.

По първото основание в жалбата по дело C-93/13 P

Доводи на страните

- 77 По първото си основание Комисията възразява срещу постановеното в точки 272—275 от обжалваното съдебно решение, които гласят следното:

„272В случая обаче се налага изводът, че по делата, цитирани в [спорното] решение, за да се установи дали по отношение на Eni е налице повторност на нарушението, а именно делата, по които са постановени решения Полипропилен и PVC II (вж. точка 257 [от обжалваното съдебно решение]) (вж. бележка под линия 517 от [спорното] решение), Комисията нито твърди, нито доказва, че визираните в тези решения дружества, а именно съответно [Anic] и EniChem, не са определяли самостоятелно поведението си на съответния пазар през

установените периоди на нарушението и че тогава са образували с дружеството си майка Eni общ стопански субект и следователно предприятие по смисъла на членове 81 ЕО и 82 ЕО. Всъщност Комисията е констатирала нарушение от страна само на тези дъщерни дружества, а не и на дружеството им майка. Както отбелязват жалбоподателите и без това да се оспорва от Комисията, Eni не е изслушано в административното производство, в което са приети тези решения.

- 273 Принципът за зачитане на правото на защита все пак изключва възможността да се приеме за законосъобразно решение, с което Комисията налага на дадено предприятие глоба в областта на конкуренцията, без предварително да го е запознала с изложението на предявените му възражения. От значение е също така в изложението на възраженията да е посочено в какво качество юридическото лице е обвинено във връзка с твърдените деяния (решение *Papierfabrik August Koehler* и др./Комисия, [C-322/07 P, C-327/07 P и C-338/07 P, EU:C:2009:500], т. 37 и 39 и решение *Akzo Nobel* и др./Комисия, EU:C:2009:536], т. 57).
- 274 Следователно е недопустимо, когато преценява дали по отношение на Eni е налице повторност на нарушението като отегчаващо обстоятелство, Комисията да приема, че Eni трябва да бъде държано отговорно за предходно нарушение, за което то не е било санкционирано с решение на Комисията, и при установяването на което не е било адресат на изложението на възраженията, поради което не е имало възможност да изложи доводи, с които да оспори извода, че съставлява стопанска единица с други предприятия — в случая *Anic* и *EniChem* — към момента на предходното нарушение.
- 275 Следователно нарушението, установено с член 1 от [спорното] решение не може да бъде разглеждано като повторно нарушение от страна на Eni“.
- 78 Възразявайки по-конкретно срещу точки 273 и 274 от обжалваното съдебно решение, Комисията упреква Общия съд, че е нарушил правните принципи, свързани с упражняването на правото на защита, като е приел, че за да е налице за Eni отегчаващото обстоятелство повторност на нарушението, тези принципи изискват това дружество да е било адресат на изложението на възраженията във връзка с първото нарушение и на решението, с което се установява това нарушение.
- 79 Според Комисията правото на защита е гарантирано, ако в момента, в който обяви намерението си да констатира, че нарушението е извършено при условията на повторност, тя даде възможност на страните да докажат, че не са налице условията за това. Тя отбелязва, че в случая Eni е имало възможността да обори презумпцията, че контролира дъщерното си дружество.
- 80 По втората част на това основание, свързана по-конкретно с точка 274 от обжалваното съдебно решение, Комисията посочва, че за квалификацията „повторност“ не е задължително на дружеството майка да е била наложена първа санкция, а само да е констатирано първо нарушение. Достатъчно било да се установи, че с дъщерното дружество, което контролира почти изцяло, дружеството майка образува предприятие, което е извършило ново нарушение и за което е оправдано увеличение на глобата на основание повторност. За да се установи дали предприятието е извлякло поука от първата констатация за нарушение, следвало да се прецени дали този стопански субект, а не на отделните дружества, които го съставляват, е склонен да извърши ново нарушение.
- 81 Комисията изтъква, че съображенията на Общия съд могат да засегнат репресивната функция на Комисията, която би се оказала задължена винаги да изпраща изложение на възраженията на всички дружества, които съставляват участващото в първото нарушение предприятие, без значение дали в съответния случай на тези дружества следва да се наложи глоба. Освен това

неприемливо било отегчаващото обстоятелство повторност на нарушението да не се взема предвид при дружества, част от такова предприятие, само заради организационната структура на групата, към която тези дружества принадлежат.

- 82 Versalis и Eni поддържат, че твърденията по първото основание в жалбата на Комисията трябва да бъдат отхвърлени. Те изтъкват, че Eni никога не е било изслушвано, нито пък е участвало в производствата, приключили с решения Полипропилен и PVC II, и смятат, че не е оправдано да се твърди, че Eni е можело в производството, предхождащо спорното решение, да представи доказателства, с които да обори презумпцията, че е имало решаващо влияние върху Anic и EniChem, понастоящем [поверително], по време на производствата, отдавна приключени с решения Полипропилен и PVC II.
- 83 Освен това фактът, че Комисията не привлякла Eni в посочените производства, показвал, че според нея обстоятелството, че дружество майка контролира 100 % от капитала на участващо в нарушение дъщерно дружество, е в това отношение без значение. Versalis и Eni припомнят, че притежанието на целия капитал на дъщерното дружество от дружеството майка е тогава недостатъчно, за да се установи решаващото влияние на последното, и че Комисията трябвало да докаже, че Eni действително е упражнявало такова влияние върху Anic и EniChem.
- 84 Versalis и Eni твърдят и че сегашното Eni е напълно различно от това, което е било, когато са приемани решения Полипропилен и PVC II, а именно публичноправен субект, контролиран и ръководен от италианското правителство, така че да може италианската държава да управлява участията си в някои отрасли, считани за такива от национален интерес.
- 85 Във връзка с втората част на изтъкнатото в жалбата на Комисията първо основание Versalis и Eni твърдят, че Комисията тълкува погрешно точка 274 от обжалваното съдебно решение. Според тях Общият съд има предвид не санкция под формата на глоба, а това, че с решения Полипропилен и PVC II не е ангажирана отговорността на Eni, доколкото то не е част от санкционираните предприятия.

Съображения на Съда

- 86 Първото основание в жалбата на Комисията касае повторността на нарушението като отегчаващо обстоятелство, възприето по отношение на Eni заради осъждането на Anic и EniChem — съответно с решения Полипропилен и PVC II — за участието им в картели.
- 87 Както следва от точка 28 от Насоките от 2006 г. и от практиката на Съда, повторност на нарушението като отегчаващо обстоятелство е налице, когато едно предприятие продължава или повторно извършва същото или подобно нарушение, след като Комисията или национален орган в областта на конкуренцията е установил, че това предприятие е нарушило член 81 ЕО или член 82 ЕО (вж. в този смисъл решение Groupe Danone/Комисия, C-3/06 P, EU:C:2007:88, т. 40 и 41).
- 88 В това отношение следва да се припомни, че правото на Съюза в областта на конкуренцията се отнася до дейността на предприятията и че понятието за предприятие обхваща всеки субект, който извършва икономическа дейност, независимо от неговия правен статут и начин на финансиране (вж. решение Akzo Nobel и др./Комисия, EU:C:2009:536, т. 54 и цитираната съдебна практика).
- 89 Когато такъв стопански субект нарушава правилата на конкуренция, съгласно принципа на личната отговорност същият следва да отговаря за това нарушение. При това положение нарушението на конкурентното право на Съюза трябва да бъде вменено по недвусмислен начин

на юридическо лице, на което би могло да се наложат глоби, а изложението на възраженията трябва да бъде адресирано до последното (вж. в този смисъл решение Akzo Nobel и др./Комисия, EU:C:2009:536, т. 56 и 57 и цитираната съдебна практика).

- 90 Що се отнася до поведението на дъщерното дружество, съгласно припомнената в точка 40 от настоящото решение постоянна съдебна практика дружеството майка може, за целите на прилагането член 81 ЕО, да носи отговорност за това поведение, когато дружеството майка и дъщерното му дружество са част от една и съща стопанска единица и образуват едно предприятие по смисъла на този член.
- 91 Така, за да се установи по отношение на дружеството майка отегчаващото обстоятелство повторност на нарушението, не е нужно срещу това дружество да е имало предходно производство, по което да са приети изложения на възраженията и решение. За тази цел всъщност е важно вече да е установено първо нарушение поради поведението на дъщерно дружество, с което участващото във второто нарушение дружество майка е образувало, още към момента на първото нарушение, едно предприятие по смисъла на член 81 ЕО.
- 92 Постигането на целта да се санкционират действията, които противоречат на правилата на конкуренция, и да се предотврати тяхното възобновяване посредством възпиращи санкции (вж. решение ETI и др., EU:C:2007:775, т. 41 и цитираната съдебна практика) би било застрашено, ако предприятие, обхващащо дъщерно дружество, което е участвало в първо нарушение, може — като промени правната си структура чрез създаването на нови дъщерни дружества, които не са били преследвани за първото нарушение, но са участвали в извършването на новото нарушение — да направи невъзможно или особено трудно, а следователно и да осуети санкционирането на повторността.
- 93 Без съмнение, следва да се зачита, както Общият съд приема в обжалваното съдебно решение, правото на защита на юридическото лице, обвинено, че е действало в условията на повторност на нарушението. Същевременно за тази цел не е необходимо, както неправилно посочва Общият съд в точка 274 от обжалваното съдебно решение, това юридическо лице да е било в състояние, в рамките на санкционното производство заради първо нарушение, да оспори констатацията, че заедно с други субекти, също преследвани като нарушители, образува обща стопанска единица. Важно е само да се гарантира, че въпросното лице е в състояние да се защити в момента, в който е обвинено, че е действало при условията на повторност на нарушението.
- 94 В това отношение следва да се припомни, че зачитането на правото на защита във всяко производство, което може да доведе до санкции, и по-конкретно до глоби или до периодични имуществени санкции, представлява основен принцип на правото на Съюза, който трябва да бъде стриктно спазван, дори ако става въпрос за производство с административен характер (решения Hoffmann-La Roche/Комисия, 85/76, EU:C:1979:36, т. 9, ARBED/Комисия, C-176/99 P, EU:C:2003:524, т. 19 и Papierfabrik August Koehler и др./Комисия, EU:C:2009:500, т. 34).
- 95 В производството, образувано поради нарушение на правилата на конкуренция, изложението на възраженията е основната процесуална гаранция в това отношение (вж. в този смисъл решения Musique Diffusion française и др./Комисия, 100/80—103/80, EU:C:1983:158, т. 10 и Papierfabrik August Koehler и др./Комисия, EU:C:2009:500, т. 35).
- 96 Когато Комисията възнамерява да подведе дадено юридическо лице под отговорност за нарушение на конкурентното право, и то при условията на повторност, изложението на възраженията трябва да съдържа информацията, която ще позволи на това лице да се защити. По-конкретно, ако последното е дружество майка, по отношение на което като отегчаващо обстоятелство се приема наличието на повторност на нарушението, поради това че Комисията е установила антиконкурентно поведение на някое от дъщерните му дружества, за което обаче

това дружество майка не е било, преди изложението, адресат на решение, констатиращо първото нарушение, адресираното до дружеството майка изложение на възраженията трябва да съдържа обстоятелствата, сочещи наличието на повторност на нарушението, и в частност тези, от които е видно, че към момента на първото нарушение въпросното юридическо лице образува едно предприятие с дружеството, за което е установено, че е извършило първото нарушение. В това отношение в тежест на Комисията е да докаже, че още към момента на първото нарушение юридическото лице, участвало във второто нарушение, е упражнявало решаващо влияние върху участието в първото нарушение дъщерно дружество.

- 97 Противно на твърденията на Eni, промеждутъкът от време между първото и второто нарушение на правилата на конкуренция по принцип не е пречка да се приеме, че по отношение на юридическо лице, което не е било преследвано за първото нарушение, е налице отегчаващото обстоятелство повторност. Същевременно, когато преценява склонността на предприятието да се отклонява от правилата на конкуренция, Комисията трябва да отчете времето, изтекло между двете нарушения (вж. в този смисъл решение *Lafarge/Комисия*, C-413/08 P, EU:C:2010:346, т. 70). Освен това, когато проверяват дали е спазено правото на защита, съдилищата на Европейския съюз следва да вземат под внимание всички обстоятелства по съответното дело, и най-вече евентуалните трудности при доказването поради изтеклото след първото нарушение време или структурните промени в предприятието, или пък изменението на правните норми в областта на конкуренцията.
- 98 Освен това следва да се припомни, че в тежест на Комисията е да докаже — както в изложението на възраженията, така и в решението — че е налице повторност на нарушението. Следователно, когато налага глоба на дружество за нарушение на правилата на Съюза в областта на конкуренцията и когато при изчисляване на глобата прилага коефициент, за да отчете факта, че дружеството вече е участвало в предишно нарушение на правилата на конкуренция, Комисията е длъжна с решението за налагане на глобата да предостави информация, която би могла да позволи на съдилищата на Съюза и на дружеството да разберат в какво качество и в каква степен последното е участвало в предишното нарушение. По-специално, ако Комисията счита, че посоченото дружество е било част от предприятието, адресат на решението относно предишното нарушение, тя следва надлежно да мотивира това си твърдение (решения *Eni/Комисия*, EU:C:2013:289, т. 129 и *Versalis/Комисия*, EU:C:2013:386, т. 142).
- 99 Що се отнася до отегчаващото обстоятелство повторност, констатирано по отношение на Eni, достатъчно е — без дори да е необходимо да се разглежда изложението на възраженията — да се отбележи, че само в съображение 540 от спорното решение се споменава, че *EniChem* вече е било адресат на предходни решения заради тайни договорки, като се препраща към бележка под линия, в която са цитирани решение *Полипропилен*, „в което [Комисията] установява, че [Anic], дъщерно дружество на групата ENI, е участвало в картела“, и решение *PVC II*, „в което [Комисията] установява, че [EniChem] е участвало в картела“. Освен това в посоченото съображение без други обяснения се отбелязва, че Eni е действало в условията на повторност.
- 100 Тъй като обаче адресат на решението *Полипропилен* по-специално е Anic, а на решението *PVC II* — *EniChem*, следва да се констатира, че данните, които са предоставени в спорното решение и които бяха напомнени в предходната точка от настоящото решение, не позволяват по никакъв начин да се разбере в какво качество и в каква степен Eni, което не е сред адресатите на решение *Полипропилен*, нито сред тези на решение *PVC II*, е участвало в нарушенията, констатирани с тези решения.
- 101 Доколкото спорното решение очевидно не съдържа никакви мотиви, позволяващи на Eni да се защити, а на съда на Съюза — да упражни контрол, следва да се отхвърли констатацията, че по отношение на Eni е налице отегчаващото обстоятелство повторност на нарушението.

- 102 От всички тези съображения е видно, че Общият съд е допуснал грешка при прилагането на правото, като в точка 274 от обжалваното съдебно решение е обявил, че е налице хипотеза на повторност. Същевременно, щом като изводът на Общия съд в точка 275 от решението му, че по отношение на Eni не е налице отегчаващото обстоятелство повторност на нарушението, се оказва обоснован по други правни съображения, тази грешка не може да доведе до отмяната на решението в тази му част, нито в частта относно размера на глобата, а налага да се извърши замяна на мотиви (вж. в този смисъл решение FIAMM и др./Съвет и Комисия, С-120/06 Р и С-121/06 Р, EU:C:2008:476, т. 187 и цитираната съдебна практика).
- 103 Поради това твърденията по първото основание в жалбата по дело С-93/13 Р следва да се отхвърлят.

По петото основание в жалбата по дело С-123/13 Р

Доводи на страните

- 104 По посоченото в жалбата им до Съда пето основание Versalis и Eni твърдят, че Общият съд е нарушил правните норми на Съюза относно повторността, като в точки 278—280 от обжалваното съдебно решение е потвърдил, че отегчаващото обстоятелство повторност на нарушението е налице по отношение на Versalis и че тази констатация е оправдана, поради факта че Polimeri Europa е икономическият правоприменник на EniChem, понастоящем [поверително], което е участвало в нарушението, предмет на решение PVC II. Освен това те изтъкват, че в точка 276 от обжалваното съдебно решение Общият съд е допуснал грешка при прилагане на правото, като е потвърдил солидарната отговорност на Eni за плащането на глобата, включително за частта ѝ, свързана с отегчаващото обстоятелство повторност на нарушението.
- 105 На първо място, те твърдят непълнота на мотивите, що се отнася до връзките между предприятията, отговорни за отделните нарушения. На второ място, те оспорват използването на критерия за икономическия правоприменник. На трето място, те изтъкват, че Общият съд е надхвърлил пределите на правомощията си, като по съображения, различни от тези на Комисията, е потвърдил наличието на отегчаващото обстоятелство повторност. На четвърто място, позовавайки се на случая с Bayer, посочен в точка 367 от обжалваното съдебно решение, те поддържат, че Общият съд е нарушил принципа на равно третиране, като е намалил само с 10 пункта процента, с който глобата е била увеличена поради отегчаващото обстоятелство повторност на нарушението. На пето място, Versalis и Eni смятат, че що се отнася до солидарното задължение на Eni да заплати въпросното увеличение, Общият съд не е изпълнил задължението си за мотивиране и се е отклонил от практиката на Съда, произтичаща от решение Arkema/Комисия (С-520/09 Р, EU:C:2011:619), в което било признато, че дружеството майка, което представлява едно предприятие с дъщерното дружество, отговорно за нарушение на правилата на конкуренция, не отговаря солидарно за глобата в частта ѝ, санкционираща наличието на повторност по отношение на дъщерното дружество, щом като към момента на извършването на първото нарушение това дружество майка не представлява една стопанска единица с това дъщерно дружество.
- 106 Комисията твърди, че тези оплаквания са неоснователни.

Съображения на Съда

- 107 Настоящото основание касае повторността на нарушението като отегчаващо обстоятелство, възприето по отношение на Versalis заради осъждането на EniChem с решение PVC II. При анализа на третото основание на жалбоподателите в първоинстанционното производство, към

който препраща в точка 278 от обжалваното съдебно решение, Общият съд обстойно е описал връзките между отделните юридически лица, подведени под отговорност за нарушенията. Освен това от анализа на изтъкнатото в жалбата на Versalis и Eni по дело C-123/13 P второ основание се вижда, че с основание е прието, че между EniChem, понастоящем [поверително], и Polimeri Europa, понастоящем Versalis, съществува икономическа приемственост. Освен това Общият съд не е надхвърлил правомощията си, а се е основал на данните в спорното решение, за да приеме, че е налице повторност на нарушението. Следователно първите три оплаквания са неоснователни.

- 108 Доколкото повторността като отегчаващо отговорността на Versalis, по-рано Polimeri Europa, обстоятелство е отчетена само поради едно нарушение, извършено преди спорното решение, Общият съд правилно е приел, в точка 367 от обжалваното съдебно решение, че положението на Versalis и Eni е сходно с това на Bayer, по отношение на което повторност също е отчетена поради едно нарушение. Поради това четвъртото оплакване е неоснователно.
- 109 Що се отнася до петото оплакване, с което се възразява срещу прилагането спрямо Eni на презумпцията за влияние на дружеството майка върху дъщерните му дружества, участвали в нарушението, то е свързано с първото основание в жалбата на Versalis и Eni до Съда. Видно от точки 40—45 от настоящото решение обаче, твърденията по това основание са отхвърлени. Що се отнася до решение Arkema/Комисия (EU:C:2011:619), достатъчно е да се отбележи, че доводът на Versalis и Eni се дължи на погрешно тълкуване на това решение, в което Съдът само проверява как Комисията е изчислила глобата, като се основава на избрания от нея метод и не взема отношение по въпроса дали е налице повторност.
- 110 От горното следва, че твърденията по петото основание в жалбата на Versalis и Eni трябва да бъдат отхвърлени като неоснователни.

По второто основание в жалбата по дело C-93/13 P

Доводи на страните

- 111 Във връзка с посоченото в жалбата ѝ второ основание, свързано с точка 316 и сл. от обжалваното съдебно решение, Комисията оспорва сравнението на коефициента с цел осигуряване на достатъчно възпиращо действие, който е използван, за да се определи размерът на наложената на Versalis и на Eni глоба, и коефициента, приложен в спорното решение спрямо Dow, както и намалението, поради нарушение на принципа на равно третиране, на коефициента, приложен по отношение на Versalis и Eni.
- 112 Тя изтъква, че Общият съд е надхвърлил пределите на правомощията си и е нарушил диспозитивното начало, член 21 от Протокола относно Статута на Съда на Европейския съюз и член 44, параграф 1 и член 48, параграф 2 от Процедурния правилник на Общия съд, като е разгледал правен въпрос — свързан с твърдяно нарушение на принципа на равно третиране, що се отнася до коефициента, с който с възпираща цел е умножена глобата — който не е бил повдигнат от Versalis и Eni в първоинстанционната жалба.
- 113 Комисията отбелязва, че в посочената жалба Versalis и Eni са поискали от Общия съд да установи, че прилагането на този коефициент е незаконосъобразно, поради това че предвид големината му неговото прилагане е в нарушение на принципа на пропорционалност. При условията на евентуалност Versalis и Eni поискали посоченият коефициент да бъде намален. Едва в съдебното заседание пред Общия съд те намекнали за нарушение на принципа на равно третиране. Общият съд нарушил посочените по-горе разпоредби, и по-точно диспозитивното начало, разглеждайки това основание служебно.

- 114 Versalis и Eni оспорват второто основание, което Комисията посочва в жалбата си. Те твърдят, че в подкрепа на твърдението си за нарушение на принципа на пропорционалност са изтъкнали разликата в коефициентите, приложени с възпираща цел при изчисляването на глобите, наложени на участвалите в нарушението отделни предприятия. Според тях принципът на равно третиране е свързан с принципа на пропорционалност. Следователно Общият съд не приложил служебно ново основание. В съдебното заседание Комисията впрочем не е направила оплакване, че Versalis и Eni излагат ново основание.
- 115 Versalis и Eni припомнят също така практиката на Съда относно пълния съдебен контрол на Общия съд.

Съображения на Съда

- 116 Както отбелязва генералният адвокат в точка 101 от заключението си, Versalis и Eni на няколко пъти, и по-конкретно в първоинстанционната си жалба, упрекуват Комисията, че е приложила с възпираща цел коефициент, по-висок от определения за други предприятия. С това оплакване Versalis и Eni по същество твърдят нарушение на принципа на равно третиране, който следователно е бил обсъден от страните. Ето защо Общият съд не се е произнесъл служебно по това основание.
- 117 Поради това трябва да бъдат отхвърлени твърденията на Комисията по второто основание от жалбата ѝ до Съда.

По третото основание в жалбата по дело C-93/13 P

Доводи на страните

- 118 Във връзка с посоченото в жалбата ѝ трето основание, свързано с точки 323—325 от обжалваното съдебно решение, Комисията твърди, че Общият съд неправилно е тълкувал и приложил принципа на равно третиране във връзка с използвания с възпираща цел коефициент. Обжалваното съдебно решение било опорочено и поради това че не било мотивирано. В частност Общият съд пренебрегнал правото на преценка на Комисията при определянето на размера на глобите с оглед на релевантните обстоятелства и я задължил да направи чисто математическо изчисление, за да определи коефициента, с който да се умножат глобите на Versalis и Eni. Освен това Общият съд неправилно изискал увеличението на глобата за целите на възпиращото действие да е пропорционално на съответните обороти на предприятията нарушители, а не коефициентите за умножение на глобите или самите глоби, произтичащи от прилагането на тези коефициенти, да са пропорционални на общия оборот на тези предприятия.
- 119 Versalis и Eni поддържат, че чрез третото основание на жалбата си Комисията на практика иска от Съда нова оценка на приложения с възпираща цел коефициент. Следователно твърденията по това основание били недопустими. При всички положения те били неоснователни. Всъщност Общият съд действал в рамките на правомощията си за пълен съдебен контрол, а Комисията не доказала, че възприетият от Общия съд метод бил по-малко възпиращ от този, който тя е предложила и който можел да има несъразмерни резултати.

Съображения на Съда

- 120 Както отбелязва генералният адвокат в точка 105 от заключението си, третото основание в жалбата на Комисията се отнася не до необходимостта да се спазва принципът за равно третиране на отделните участници в един и същи картел, а до факторите, които следва да се

вземат предвид, за да се провери пропорционалността на наложените глоби. В това отношение Общият съд се е основал на данните в спорното решение, точно е мотивирал решението си и не е допуснал грешка при прилагането на правото, като в точка 325 от обжалваното съдебно решение е приел, че изборът на коефициент от 1,4 не е подходящ предвид разликата в оборота на Eni и Dow.

121 Твърденията по посоченото основание трябва да се отхвърлят като неоснователни.

По шестото основание в жалбата по дело C-123/13 P

Доводи на страните

122 Във връзка с посоченото в жалбата им до Съда шесто основание Versalis и Eni изтъкват, че Общият съд е приложил явно неправилно член 23, параграф 2 от Регламент № 1/2003, като е определил максималния размер на глобата по различен начин, а не само според оборота на [поверително], по-рано EniChem.

123 Комисията счита, че това основание се припокрива с първите две основания в жалбата на Versalis и Eni.

Съображения на Съда

124 Въпросното основание зависи от приемането на изложените в тази жалба първо и второ основание. Доколкото твърденията по тези основания са отхвърлени, не е нужно да се отговаря на съдържашщото се в жалбата на Versalis и Eni шесто основание.

По седмото основание в жалбата по дело C-123/13 P

Доводи на страните

125 С изтъкнатото в жалбата им до Съда седмо основание Versalis и Eni оспорват отказа на Общия съд да приеме десетото основание на първоинстанционната жалба, по което се твърди, че Комисията не е взела предвид оказаното от [поверително] и Versalis сътрудничество, за което не се прилага Известие относно сътрудничеството от 2002 г., както и единадесетото основание в тази жалба, свързано с липсата на намаление на размера на глобата на основание на Известие относно сътрудничеството от 2002 г. Те считат, че Общият съд не е упражнил изисквания от него съдебен контрол и че при всички положения е допуснал грешка в преценката и не е изпълнил задължението си за мотивиране, като е сметнал, че при преценката на това сътрудничество Комисията не е нарушила принципите на справедливост, на равно третиране и на защита на оправданите правни очаквания.

126 Versalis и Eni упрекуват Общия съд, че позовавайки се на признатото на Комисията право на преценка във връзка с метода за изчисляване на глобите, в точка 355 от обжалваното съдебно решение той е възпроизвел преценката ѝ за доказателствата, които Versalis и Eni са представили в рамките на посоченото сътрудничество. Общият съд трябвало да провери начина, по който в други случаи Комисията е приложила Известие относно сътрудничеството от 2002 г. Освен това той не взел под внимание късната дата, на която Versalis и Eni са се запознали с разследването, а това се отразило върху добавената стойност на сведенията, които Versalis и Eni са могли да съобщят. Последните упрекуват Комисията и за това, че не е извършила проверка по-рано.

- 127 Общият съд допуснал грешка при прилагането на правото и като не констатирал, че Комисията е нарушила принципа на защита на оправданите правни очаквания, доколкото дадените от Versalis и Eni сведения имали значителна добавена стойност в сравнение със сведенията, предоставени по дела, по които Комисията е приела други решения, и доколкото Versalis и Eni са имали основание да смятат, че тяхното пълно, почтено и продължително сътрудничество ще бъде подобаващо възнаградено. Те оспорват точка 358 от обжалваното съдебно решение като необоснована.
- 128 Освен това Versalis и Eni били дискриминирани спрямо другите предприятия, поискали намаление на глобата, чиито изявления били противоречиви, неточни и ненадеждни.
- 129 Комисията поддържа, че доводите по седмото основание, което Versalis и Eni посочват в жалбата си до Съда, са недопустими, доколкото само повтарят изложените пред Общия съд и целят нова фактическа преценка на сведенията, дадени на Комисията от [поверително], по-рано EniChem.

Съображения на Съда

- 130 По седмото основание от жалбата им до Съда Versalis и Eni оспорват главно отговора на Общия съд по единадесетото основание от първоинстанционната им жалба. След като в точка 354 от обжалваното съдебно решение е припомнил понятието „добавена стойност“, така както то фигурира в Известието относно сътрудничеството от 2002 г., Общият съд е разгледал доказателствата, представени от Versalis и Eni, за да провери дали те имат значителна добавена стойност спрямо доказателствата, с които Комисията вече разполага.
- 131 В точки 357—363 от обжалваното съдебно решение Общият съд е направил точна и обоснована преценка на доказателствата, която Съдът не следва да проверява в рамките на производство по обжалване на съдебен акт на Общия съд. Предвид това Общият съд не е допуснал грешка при прилагане на правото, като е отхвърлил различните доводи Versalis и Eni.
- 132 Поради това твърденията по седмото основание, изтъкнато от Versalis и Eni в жалбата им до Съда, не следва да бъдат приети.

По осмото основание в жалбата по дело C-123/93 P

Доводи на страните

- 133 По посоченото в жалбата им до Съда осмо основание Versalis и Eni поддържат, че Общият съд не е упражнил пълен съдебен контрол по отношение на размера на окончателната глоба, който бил несправедлив, неподходящ и несъразмерен. Те считат, че Общият съд не е разгледал доводите им задълбочено и се е ограничил с упражняването на обикновен контрол за законосъобразност на спорното решение.
- 134 Комисията счита, че Общият съд е извършил задълбочен анализ на доводите на Versalis и Eni. Последните се опитвали да накарат Съдът да преразгледа размера на глобата.

Съображения на Съда

- 135 Следва да се отбележи, че въпросното основание касае обжалваното съдебно решение като цяло и не уточнява конкретно кои негови мотиви се оспорват. Следователно то е твърде неуточнено и твърде неясно, за да е възможен отговор по него.

- 136 Освен това, когато се произнася по правни въпроси в рамките на производство по обжалване на съдебен акт на Общия съд, Съдът не може по съображения за справедливост да замести със своя преценката на Общия съд, който, упражнявайки пълен съдебен контрол, се е произнесъл по размера на глобите, наложени на предприятия за извършени от тях нарушения на правото на Съюза (вж. по-конкретно решение E.ON Energie/Комисия, C-89/11 P, EU:C:2012:738, т. 125).
- 137 С оглед на горното следва да бъдат отхвърлени като недопустими твърденията по осмото основание, изтъкнато от Versalis и Eni в жалбата им до Съда.
- 138 Тъй като всички основания както по дело C-93/13 P, така и по дело C-123/13 P са отхвърлени, двете жалби следва да бъдат оставени без уважение.

По съдебните разноски

- 139 По силата на член 184, параграф 2 от Процедурния правилник на Съда, когато жалбата е неоснователна, Съдът се произнася по съдебните разноски. Съгласно член 138, параграф 1 от този правилник, приложим по силата на член 184, параграф 1 от същия към производството по обжалване на съдебните актове на Общия съд, загубилата делото страна се осъжда да заплати съдебните разноски, ако е направено такова искане.
- 140 Що се отнася до жалбата по дело C-93/13 P, доколкото Versalis и Eni са поискали Комисията да бъде осъдена и последната е загубила делото, тя следва да бъде осъдена да заплати съдебните разноски.
- 141 Що се отнася до жалбата по дело C-123/13 P, доколкото Комисията е поискала Versalis и Eni да бъдат осъдени и последните са загубили делото, те следва да бъдат осъдени да заплатят съдебните разноски.

По изложените съображения Съдът (пети състав) реши:

- 1) Отхвърля жалбите по дела C-93/13 P и C-123/13 P.**
- 2) Осъжда Европейската комисия да заплати съдебните разноски, свързани с производството по обжалване по дело C-93/13 P.**
- 3) Осъжда Versalis SpA и Eni SpA да заплатят съдебните разноски, свързани с производството по обжалване по дело C-123/13 P.**

Подписи